

Hva skjer med pengene i Sola?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Solas økonomi fant. Og Sola har en interessant tvist: en rik kommune som er **rik på skatt, ikke på fond** — velstanden kommer fra et sterkt arbeidsliv, ikke fra oppsparte penger på bok.

126 %

så høye er Solas skatteinntekter sammenlignet med snittet i landet. Velstanden kommer fra flyplassen, oljebasen og et sterkt arbeidsmarked

0 kr

i eiendomsskatt og 0 kr fra havbruk. Sola har ikke et stort «arvefond» å falle tilbake på slik enkelte andre rike kommuner har

→ 83 %

så høy kan gjelden bli i 2028, opp fra rundt 60 % i dag, fordi kommunen skal bygge for 2,5 milliarder

Tenk på kommunen som en husholdning: Sola «tjener» svært godt — familien har gode jobber og høy lønn (skatten er 26 % over landssnittet). Det meste går til faste «regninger»: skole, barnehage, eldreomsorg, helse. Familien har en pen sparekonto, men **en stor del av den er allerede lovet bort** til en framtidig pensjonsregning. Og nå skal de bygge stort — nytt helsekvartal og ny skole — så lånet vokser kraftig de neste årene. Familien er rik, men rikdommen ligger i lønna, ikke i banken. Det er omtrent det som skjer i Sola nå.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter, tilsyn og revisjoner). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Sola driver tett opp mot det forventede — billig der det teller, dyrt der det er valgt

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Solas faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Grunnskole	33 mill. mindre	Drives nøkternt — men karakterene er de beste i nabolaget
Barnevern	14 mill. mindre	Under forventet — men sakene hopper seg opp (les side 3)
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	11 mill. mindre	Under forventet
Eldreomsorg og hjemmetjenester	4 mill. mer	Akkurat over — høy bemanning, et bevisst valg (lå under året før)
Sosialhjelp m.m.	15 mill. mer	Over forventet — men færre mottar. Les side 4
Administrasjon («byråkratiet»)	15 mill. mer	Litt over forventet
Barnehage	28 mill. mer	Solas dyreste «valg» — nesten alle barn har plass (99,7 %)

Det viktige: Sola ligger *tett opp mot* det forventede på alt — ingen voldsomme sprik. Der kommunen bruker mindre enn forventet (særlig skole), får den mye igjen for pengene: skolen er billigst i drift, men har best resultater. Der kommunen bruker mer enn forventet (barnehage, eldreomsorg), er det stort sett **bevisste valg**: nesten full barnehagedekning og høy bemanning i omsorgen. Det er ikke sløsing — det er prioriteringer.

Regnestykket viser altså en **nøktern, men bevisst kommune**. Den sparer der den kan uten at det går ut over kvaliteten, og bruker ekstra der politikerne har bestemt at det er verdt det. To områder trenger likevel en egen forklaring: barnevernet, der sakene hopper seg opp, og sosialhjelpen, der forbruket er høyt selv om *færre* mottar støtte. Det forklarer vi på de neste sidene.

Billig drift med gode resultater — men det knaker i noen hjørner

Solas store styrke er at kommunen driver mange tjenester rimelig *uten* at kvaliteten faller. Det tydeligste eksempelet er skolen. Men effektiv drift har også en bakside: når bemanningen er stram, kan presset bli for stort enkelte steder.

- **Skolen: billigst, men best.** Sola bruker minst penger på undervisningsmateriell i nabolaget, men elevene går ut med de **beste karakterene i sammenligningsgruppen** (grunnskolepoeng 43,8). Det er den klareste «smart drift»-historien: lave kostnader, gode resultater.
- **Eldreomsorg og barnehage: bevisste, dyrere valg.** Sola har den **høyeste bemanningen** i eldreomsorgen i nabolaget og nesten **full barnehagedekning** (99,7 % av barna har plass). Det koster mer enn forventet — men det er et politisk valg om kvalitet og tilbud, ikke en sprekk.
- **Barnevernet: stramt — og det merkes.** Sola bruker lite per barn, men hver saksbehandler har flest saker i nabolaget. Andelen undersøkelser som blir ferdige **innen fristen falt fra 95 % til 88 %** — lavest i gruppen. Her begynner den stramme driften å gå ut over kvaliteten.

Et varsko fra kontrollen: En etterlevelseskontroll i 2024 fant at i **16 av 25 nyansettelser manglet dokumentasjon på politiattest** (64 %). Politiattest skal sikre at folk som jobber med barn og sårbare er sjekket. Dette er det tydeligste internkontroll-avviket i perioden, og handler om at rutinene ved ansettelser ikke har vært gode nok. Kommunen har redegjort for hvordan dette følges opp.

Bildet er altså sammensatt: Sola er flink til å drive nøkternt, og på skolen får innbyggerne mye for pengene. Men noen steder — særlig i barnevernet — er bemanningen så stram at fristene ryker. Det er ikke en indikasjon på sløsing, men på det motsatte: at det er lite å hente på ytterligere kutt akkurat der.

Hvorfor koster sosialhjelpen mer enn forventet — når færre mottar den?

Her er et lite mysterium. Statens regnestykke forventer at Sola skal bruke lite på sosialhjelp — og *færre* innbyggere mottar støtte enn før (andelen falt fra 4,5 % til 3,9 %, nest lavest i nabolaget). Likevel ligger forbruket 15 millioner over det forventede. Hvordan kan utgiftene være høye når **færre får hjelp**?

Svaret ligger i beløpet per person, ikke i antallet: De som faktisk mottar sosialhjelp i Sola, får i snitt **15 220 kroner i måneden — det høyeste i nabolaget** og godt over snittet for sammenlignbare kommuner. Sola gir altså **høy støtte til få mottakere**. Det kan gjøre at totalregningen blir høyere enn forventet, selv om andelen som mottar støtte er lav og fallende. Det er nivået på ytelsen som driver tallet, ikke et stort eller voksende antall mottakere.

Et lovbrudd fra staten: Statsforvalteren førte tilsyn med hvordan Sola følger integreringsloven, og fant et lovbrudd: kommunen **oppfyller ikke kravene til lengden på introduksjonsprogrammet og norskopplæringen** for nyankomne. Det henger sammen med sosialbildet — god kvalifisering og norskopplæring er nettopp det som hjelper folk videre fra støtte til arbeid. Funnet betyr ikke at kommunen bruker for mye penger, men at oppfølgingen som skal få folk i jobb har hatt mangler.

Sosialhjelpen i Sola er altså ikke et tegn på sløsing eller på at mange flere trenger hjelp. Det er et bilde av en kommune som gir relativt høy støtte til de få som trenger den — og der den virkelige jobben ligger i å kvalifisere folk videre, ikke i å kutte i selve ytelsen, som uansett er en lovfestet rettighet.

Rik på skatt — men prøven kommer framover

11,6 %

så stor er sparekontoen («disposisjonsfondet») målt mot årsinntekten — solid

**over halv-
parten**

av sparepengene er allerede lovet bort til en framtidig pensjonsregning. Den frie delen er mindre enn det ser ut

2,5 mrd.

skal Sola investere i 2025–2028 (helsekvartal, ny skole) — det løfter lånet kraftig

Her er den ærlige historien. Sola *er* rik — men på en annen måte enn man kanskje tror. Velstanden ligger i **lønna og skatten**, ikke i et stort fond på bok.

Sparekontoen som er mindre fri enn den ser ut

Sola har en sparekonto på 11,6 prosent av årsinntekten — solid. Men av de 351 millionene er **204 millioner allerede satt av til en framtidig pensjonsregning** som må betales over de neste årene. Den delen kommunen virkelig kan bruke fritt, er altså en god del mindre enn tallet antyder. I motsetning til enkelte andre rike kommuner har ikke Sola et stort «arvefond» fra et aksjesalg å lene seg på — kommunen har verken eiendomsskatt eller havbruksinntekter, bare et stabilt utbytte på 68 millioner fra kraftselskapet Lyse.

Den virkelige prøven kommer framover

To ting trekker økonomien strammere de neste årene. For det første endrer staten systemet for hvordan skattepenger fordeles mellom kommunene, slik at en **skatterik kommune som Sola taper mer enn de fleste**. For det andre skal kommunen bygge for 2,5 milliarder — nytt helsekvartal og ny skole — slik at gjelden kan vokse fra rundt 60 % i dag mot **83 % i 2028**, over kommunens eget mål på 70 %. Solas styrke i dag er reell, men den settes på prøve nettopp der den er sterkest: i det skattebårne grunnlaget.

Den uutnyttede muligheten: Sola har valgt å *ikke* ha eiendomsskatt. Det betyr at kommunen har en inntektskilde liggende ubrukt, samtidig som skatteinntektene presses og gjelden stiger. Å innføre eiendomsskatt er et helt legitimt politisk valg — og å la være er det også. Men det er et reelt valg som bør tas med åpne øyne, fordi inntektssystemet og gjelden trekker i samme retning samtidig.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2025 hadde Sola et solidt overskudd — godt over det anbefalte nivået.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto. Sola: 11,6 % av årsinntekten. Men over halvparten er bundet til en framtidig pensjonsregning, så den frie delen er mindre enn tallet antyder.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Sola rettferdig med helt ulike kommuner.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Solas gjeld er rundt 60 % av en årsinntekt i dag, men på vei mot 83 % i 2028 på grunn av store byggeprosjekter.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan velge å kreve inn på eiendommer. Sola har valgt å la være — en mulig inntekt som ligger ubrukt.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mindre enn forventet», betyr det ikke at tilbudet er dårlig — det kan være bevisst, nøktern drift. Og når noe koster «mer enn forventet», betyr det ikke sløsing, men ofte et bevisst valg eller et reelt behov. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for hva.